

50 jaar

Hongarije- Roemenië Commissie

Protestantse Gemeente Dronten

Inhoud:

Voorwoord	6
Van Hongarije naar Nederland	8
Vertrouwelijk of geheim	10
Stille hulp	15
Voormalig klooster te Călugăreni	18
Onze reis naar Szentgerice	22
Jarenlange relatie Dronten en Szentgerice	30
Een jaar in Kampen	31
Eeuwenoude band	32
Gezondheidscentrum	34
Microkredieten	36
Uitwisseling jongeren	40
Vijfhonderd bomen planten	42
Galateni/Szentgerice 1987-2020	44

VOORWOORD

50 jaar Hongarije-Roemenië Commissie Protestantse Gemeente Dronten

Meer dan 50 jaar geleden (in 1967) ging een groep Drontenaren onder leiding van ds. Van Noort voor het eerst op reis naar Hongarije. Dit gebeurde op uitnodiging van een Hongaarse vluchtelingenfamilie uit de opstand van 1956 die in Dronten waren komen wonen. Gemeenteleden moesten zelf maar eens zien en horen in welke situaties geloofsgenoten moesten leven. Uit de archiefstukken en uitgebreide reisverslagen, in de eerste jaren opgeschreven door dhr. Hondius, blijkt dat het een bijzondere, moeilijke en gevaarlijke tijd is geweest. Enkele jaren later, medio 1969 werd de Hongarije commissie opgericht.

In de loop der jaren zijn er door gemeenteleden vele contacten gelegd met Hongaarse geloofsgenoten, meestal via de plaatselijke predikanten. Vele reizen zijn er gemaakt, Bijbels gesmokkeld, medicijnen en andere daar niet verkrijgbare dingen meegenomen. Vele contacten bestaan nu nog en zijn vriendschappen geworden.

In 1987 zijn de eerste contacten met onze huidige zuster-gemeente Szentgerice gelegd via de plaatselijke, nog jonge predikant ds. Benjamin Rigmanyi.

Vanuit Hongarije was aangegeven dat de eigen situatie was verbeterd en dat de Hongarije commissie maar eens verderop moest kijken bij hun land-, en geloofsgenoten in Transsylvanië, het Hongaarstalige deel van Roemenië. Dit deel van Hongarije werd 100 jaar geleden na WO I bij Roemenië gevoegd. Iets wat tot op de huidige dag nog veel pijn doet.

In dit jubileumboekje dat wij u graag aanbieden zijn korte geschiedenissen, verhalen en anekdote's gebundeld met een aantal illustraties.

Na 50 jaar mag dat een keer, vinden wij. Het is geen chronologische en geschiedkundige weergave, het is zeker ook niet compleet, maar hopelijk zult u er veel in herkennen.

Wij willen graag Lucy Knot memoreren, die in juli 2020 helaas plotseling is overleden. Zij had als hobby het tot leven brengen van de recente geschiedenis en heeft aan dit boekje een belangrijke bijdrage geleverd. Na haar overlijden heeft Anneke Drok haar werk overgenomen.

Onze dank gaat tevens uit naar Adri Keuper voor de vormgeving van dit jubileumboekje.

Ik wens u veel leesplezier toe!

Namens de Hongarije-Roemenië Commissie,

Gijs van Kruistum

Dronten, december 2020

Van Hongarije naar Nederland

De Drontense Kato Talen – Kiss is geboren in Hongarije in het plaatsje Magyarfalva, op de grens met Oostenrijk. Haar ouders hadden een gemengd bedrijf. Op de boerderij werden aardappels, maïs en tarwe verbouwd. En er was een vee-stapel met koeien. Alles verliep vredig. Kato ging naar school en speelde vrolijk met andere kinderen.

Tot in 1956 de Hongaarse Opstand uitbrak. Een volksoptocht die spontaan ontstond tegen het Stalinistische bewind. De familie Kiss was genoodzaakt te vertrekken uit Hongarije en ging naar buurland Oostenrijk.

Hoewel Amerika het aanbod deed om mensen op te nemen, kwam daar niets van terecht. Nederland heeft eveneens aangeboden mensen uit Hongarije op te nemen. Dit ging wel door. En zo vertrok het gezin Kiss, na een week Oostenrijk, met de trein naar Utrecht. De tijdelijke opvang was in de Jaarbeurs, waar de Hongaren welkom werden geheten door koningin Juliana. Vader en moeder Kiss met de negenjarige Kato waren nu in Nederland, zonder paspoort en trouwboekje. Een onzekere situatie waarvan Kato geen idee had wat er gaande was.

1956 Koningin Juliana verwelkomt Hongaarse vluchtelingen in de Jaarbeurshal van Utrecht

Zij speelde met kinderen en merkte niets van spanning en stress.

In Utrecht werd bij de kennismaking en het welkom gevraagd wat ze dachten te gaan doen. Vader Kiss gaf aan boer te willen blijven en zo kwamen ze terecht in Ens waar ze gingen wonen in een ingericht huis, waarvan moeder Kiss altijd zei: "Sober maar keurig".

Kiss ging werken bij de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders. Kato ging naar school zonder de Nederlandse taal te beheersen. De plaatselijke predikant heeft gezorgd dat ze in een hoog tempo Nederlands leerde en Kato kreeg les bij hem thuis. Gelukkig heeft Kato aanleg om een vreemde taal snel te leren. En voor haar was met handen en voeten praten gauw voorbij. Ze voelde zich net zo als de andere kinderen op school en zegt: "ik heb altijd alles geaccepteerd".

Kato weet zich te herinneren dat ze met een schort (net als in Hongarije) naar school ging. Iedereen keek naar haar en daar voelde zij zich ongemakkelijk bij. Het schort heeft ze vanaf die dag niet meer gedragen.

Door verplaatsing van de Rijksdienst van de NOP naar Oost Flevoland verhuisde de familie Kiss mee en ging wonen in Dronten. De familie Kiss heeft de Nederlandse nationaliteit en wilde nooit terug naar Hongarije.

In 1989 scheurde in Hongarije het IJzeren Gordijn en werd het land van Volksrepubliek een Hongaarse Republiek.

Door de val van de muur in Berlijn is er een verandering gekomen. Toen de Russen weg waren konden de boeren in Hongarije hun land terug krijgen, maar moesten het wel bewerken. Vader Kiss was resoluut en zei: "nee, wil ik niet".

Het gezin Kiss bleef in Dronten wonen. Waarop Kato aanvult: "ik heb me hier altijd thuis gevoeld en nog steeds".

Lucy Knot

“VERTROUWELIJK” of “GEHEIM”

De titel van dit hoofdstuk is niet uit de lucht gegrepen. Het staat geschreven boven de eerste reisverslagen van de Hongarije-Roemenië commissie. Het valt als eerste op. Zoals het leven in een dictatuur daar toen was, dat is voor ons – in de 21ste eeuw- niet meer voor te stellen.

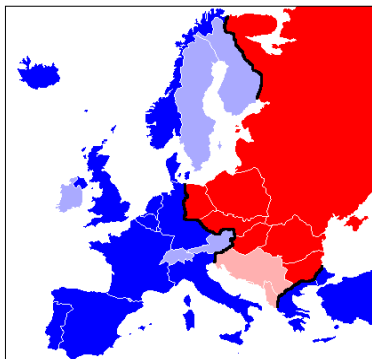
Over deze reizen zijn een paar uitgebreide verslagen geschreven. Een aantal ervaringen daaruit wil ik graag met u delen. Het oudste reisverslag dateert van 1967. Deze reis ging toen nog alleen naar Hongarije.

Via mevrouw Kiss, de moeder van mevrouw Talen, is onze kerk in contact gekomen met bewoners uit het Hongaarse Morichida.

Toen de restauratie van de kerk in dat dorp was voltooid, zou dat gebouw feestelijk worden heropend. Een uitnodiging daarvoor bereikte ds. Van Noort, die besloot daarop in te gaan. En nam een paar gemeenteleden mee, waaronder de heer Hondius, toen drogist in Dronten. De meeste verslagen heeft hij geschreven.

Oost en West Europa

Van een vrij reisverkeer in Europa was tot 1990 helemaal geen sprake. Ons werelddeel was in 2 machtsblokken verdeeld: oost

en west. Achter het IJzeren Gordijn waren alle landen communistisch onder leiding van Rusland. Ten westen hiervan leefden de mensen in een kapitalistisch en democratisch systeem. En een goed contact met de Verenigde Staten.

Oost en West Europa tot 1990

Om naar een communistisch land te mogen reizen, was een visum verplicht. Ook de bewoners van oost Europa hadden overheidstoestemming nodig om naar een westers land te mogen reizen. Die toestemming kon je vooral krijgen wanneer je een betrouwbaar lid was van de communistische partij.

Om toegang te krijgen tot het andere Europese deel, was er vanuit Oost Europa ook een ongelooflijk strenge grenscontrole. Vaak moesten auto's alle bagage uitpakken en koffers openen, opdat er geen verkeerde artikelen het land binnen kwamen. Er kon een hoog bedrag aan invoerrechten worden gevraagd, de toegang tot het land kon worden geweigerd of je kon worden gevangen genomen. Een reis naar een van de Oostblok landen was dus een pittige onderneming.

Dit waren de omstandigheden toen de eerste Drontenaren besloten om naar het Hongaarse dorp Morichida te reizen voor de feestelijke heropening van de plaatselijke kerk.

Het was voor die eerste reizigers een hele gewaarwording om zelf de Oostenrijks–Hongaarse grens te passeren. Prikkeldraad versperringen, uitkijktorens, douanebeambten met karabijnen, en mitrailleursposten waren de eerste zaken, die onze plaatsgenoten van Hongarije te zien kregen.

Onderweg was er al gefilosofeerd wat er gezegd moest worden als de douane de predikants toga zou vinden. “Laten we dan maar zeggen dat het een nachthemd is” werd er besloten.

Terwijl ze tussen de slagbomen in stonden te wachten, werd er door de beambten druk getelefoneerd. Er kwamen ook nog Russische militairen kijken of de Drontenaren wel door zouden mogen rijden. Flinke spanning dus in de auto.

Uiteindelijk werd er toch toegang verleend, en kon men verder rijden. Tijd om een telegram naar Nederland te sturen:

“bewolkte lucht, nu zonneschijn.”

Dit was de afgesproken code om aan de thuisblijvers te vermelden hoe de grenscontrole was verlopen.

Naarmate men Morichida naderde, werd het wegdek steeds slechter, tot er in het dorp zelf alleen nog een onverhard pad was. Tja, zoveel auto's reden er toen nog niet rond in Hongarije. Ze hadden dus ook veel bekijks met dit Westerse exemplaar.

Gastvrijheid

Eenmaal aangekomen overkwam onze dorpsgenoten een heel gastvrije ontvangst. Direct werd er wijn en gebak op tafel gezet. Beschamend, vonden de Nederlanders, als je weet in welke armoede deze mensen leven. Na de ontvangst werden de Dronteren verdeeld over diverse gastgezinnen om daar de nacht door te brengen. Ook daar kregen ze weer een grootse ontvangst: soep met hele aardappels en halve kippen erin. Opnieuw gebak en koek. En bij beiden vloeiden de wijn en sterke drank rijkelijk.

Verblijf in Hongarije

In de vaak kleine, slecht onderhouden woningen mochten de Nederlanders overnachten. Dit was niet verboden, maar de gastheren maakten zich met deze logeepartij wel verdacht bij de plaatselijke, communistische overheid. Vaak werd de beste slaapkamer aan de gasten gegeven. De vloer in de woningen was soms gewoon direct op de lemen grond.

Een eerste ontbijt dat werd geserveerd: een plak wit spek, paprika poeder eroverheen. Verder een kop thee, waarvan de helft uit wijn bestond. Er werd gewoon gedeeld uit de hele provisiekast van de gastvrouw. En weigeren kon je echt niet maken.....

De heropening van de plaatselijke kerk was een groot evenement. Een dienst, waar veel bisschoppen en predikanten uit de wijde omtrek bij aanwezig waren. Na de plechtigheid een vrolijke bijeenkomst. Veel zelfgemaakt lekkers, soep, koek, taart, wijn en sterke drank dat door (ook arme) gemeenteleden werd verzorgd. Veel muziek en dans. Iedereen deed mee. Ook de Nederlanders namen daar enthousiast aan deel. In de loop van de middag had ook de communistische partij een feestelijke bijeenkomst.

Om geen argwaan te wekken, bezochten de Nederlanders ook dat feest. Want officieel hadden de reizigers een “culturele reis “ aangevraagd .

Uit de verslagen blijkt dat vanuit het dorp Morichida, veel bezoeken werden afgelegd door de Drontenaren.

Er worden per dag gemiddeld 10 adressen genoemd, waar men langs ging om te groeten of een pakketje af te geven. Adressen trouwens, die stiekem meegenomen werden. De overheid mocht hier beslist niets van weten. Steeds werd door de Hongaren benadrukt dat elke vorm van contact en hulpverlening zo veel mogelijk geheim moest blijven.

De geheime dienst kon erg ver reiken. Alle niet-partijleden werden door de Hongaarse overheid sterk in de gaten gehouden.

Iedereen kon een verrader zijn, zeker als je Christen was.

Grote delen van de poesta rond het dorp werden bezocht door de Nederlandse bezoekers. Medicijnen, kleding, voedsel, een bijbel – van alles werd er uitgedeeld. Soms ook gewoon maar

een doosje spijkers. Voor ons heel gewone zaken. Voor de Hongaren toen vaak een onbereikbare luxe, als het al verkrijgbaar was. Honderden kilometers werden afgelegd om gezinnen te ontmoeten en te bemoedigen.

Vaak was een luisterend oor het belangrijkste wat er geboden kon worden.

Verdriet in de familie, ernstige discriminatie.

Men was heel dankbaar om de zorgen te mogen delen. Juist op die momenten bleek er een groot geloofsvertrouwen te zijn bij de Hongaarse gelovigen: “**ISTEN TUDJA**” werd er dan gezegd.

“**GOD WEET HET**” .

Onze dorpsgenoten waren hiervan zwaar onder de indruk .

Vervoer per ossenwagen op het platteland in Roemenië

Onderdrukking, die wij ons nu niet meer kunnen voorstellen. Zoals een arts, werkzaam in een ziekenhuis, die ontslag krijgt. Wat is de fout? Haar man is een predikant.

Ook ontslag voor een leerkracht. De klas had het “Onze Vader “ mogen leren.

Kinderen, die vanwege het geloof van hun ouders niet worden toegelaten tot opleidingen na de basisschool.

Naast contacten met gemeenteleden, had ds. Van Noort daar ook gesprekken met ouderlingen en predikanten. Tijdens één van die bijeenkomsten, kwam de dominee naar buiten om de heer Hondius wat te vragen. Of hij toevallig aambeien zelf bij zich had. En jawel, al rondkijkende door zijn winkel had hij in de week voor vertrek zo maar wat medicijnen bij elkaar verzameld . Voor “je weet maar nooit”.

Een van de vergaderende Hongaarse predikanten bleek aambeien te hebben. Geld voor medicatie was niet beschikbaar. De studie van zijn kinderen ging voor.

En “toevallig “ zat er een doosje medicijnen voor dit probleem in de meegebrachte bagage van drogist Hondius. Bij een volgend bezoek bleek dat deze medicijnen de betreffende dominee helemaal van zijn kwaal hadden afgeholpen.

Van 1967 tot 1986 zijn er zo vele reizen naar Hongarije gemaakt. In het hoofdstukje “Stille hulp” is hierover meer te lezen.

Na verloop van tijd werden de levensomstandigheden daar wat beter.

De bevolking ging zich steeds meer zorgen maken over de Hongaarse burgers, die woonden in Transsylvanië, wat nu Roemeens grondgebied is. Daar gingen de leefomstandigheden hard achteruit. Zouden de Drontenaren daar misschien ook eens naar toe kunnen gaan? En ja, dat gebeurde.

Hierover heeft Harry Vahl een verslag geschreven.

Anneke Drok

Stille hulp

Tot ongeveer 1990 bleef de hulp aan Hongarije doorgaan zonder dat er veel ruchtbaarheid aan kon worden gegeven. Groepjes van 3 of 4 gemeenteleden maakten “toeristische” reizen naar Hongarije en Roemenië. Gemiddeld zo’n 6 keer per jaar. Een vouwwagen ging meestal mee. Voor de hele reis moest proviand worden meegenomen. Want vooral in Roemenië was vrijwel niets te koop. En tussen de eigen voorraden in, zat er ook wel eens iets om uit te delen.

De mensen die werden bezocht, mochten geen andere bezoek adressen weten. Zelfs al kende men elkaar goed: het kon gevaarlijk zijn om zoiets te weten. Zolang het nog lukte was er ook Bijbels materiaal aan boord. Maar de douane wist langzaam maar zeker de geheime bergplaatsen te vinden.

Altijd moesten er koffiebonen mee. Zelfs voor een zwaar zieke man op doktersadvies. Met deze koffie kon hij dan noodzakelijke medische hulp organiseren/betalen....

Iekje en Rintje Hellingwerf hebben veel van deze reizen gemaakt. En zij vertelden dat vooral Tiny Diederling ongelooflijk veel werk

voor vele Hongaren en Roemenen heeft verricht. Vooral achter de schermen. Haar naam heeft dan ook een ere plekje gekregen in de kerk van Szentgerice.

Ook Pie Sinke, Dinie Bekkering en Ria Draaisma hebben hier in Nederland veel zaken en materialen geregeld, die ze dan vervolgens zelf weer naar Hongarije en Roemenië brachten. Bijvoorbeeld geld, dat in de zoom van

een rok was verborgen. Wat bij de grens wel eens voor spannende uren heeft gezorgd, toen het ontdekt werd.

In de kerk van Szentgerice hangt dit eerbetoon voor Tiny Diederling

Tot november 1989 waren dit spannende reizen, waarin bijna alles wat gedaan werd verboden was door de regeringen van beide landen. Dus zeker geen vakantie reisjes. Wel werd het midden “80-er in Roemenië jaren toegestaan om voedsel pakketten van gezin naar gezin te sturen. Met een vooraf vastgestelde inhoud. Gemeenteleden leverden hun adres in om voor een afzender te zorgen. En natuurlijk voor het geld om levensmiddelen in te kopen! Zo kon er toch een aantal gezinnen wat basisvoedsel krijgen. En ontstond er in sommige gevallen brief contact tussen Dronten en Roemenië.

En toen kwam november 1989

Revolutie in Roemenië. Een volk dat de jarenlange onderdrukking niet meer pikt.

Tot opluchting van heel west Europa kwam er een eind aan de dictatuur van president Ceaușescu. Meteen al in december 1989 kwam de hulpgoederenstroom op gang. Nu kon dit massaal gebeuren. In heel West -Europa werden vrachtwagens gratis ter beschikking gesteld om noodhulp te leveren aan de bevolking en ook de ziekenhuizen. Voedsel, maar ook lakens, dekens en waspoeder. Er was niets meer. Incontinenten gehandicaptten lagen naakt op stro-matrassen. Voor een dictatuur die een heilsstaat zegde te zijn, bestonden deze mensen gewoon niet.

Nadat de eerste noodhulp was gegeven, ontstond er ruimte om projecten op te starten. Op deze manier kwam de kliniek in Călugăreni op het pad van onze kerken. En kon er bij de collectes verteld worden, waar de opbrengst heen zou gaan. Ook de bestaande individuele gezinsbezoeken bleven gewoon doorgaan. En langzamerhand groeide er contact met het dorp Galateni (Szentgerice). Deze laatste 2 bestemmingen werden speerpunt voor onze Hongarije-Roemenië commissie. Călugăreni is op eigen benen gaan staan. En in Szentgerice zijn de omstandigheden inmiddels ook sterk verbeterd.

Anneke Drok

Inpakken voedselpakketten in 1985

Voedselpakketten gaan op transport

December 1989 inzameling van dekens

Onderweg in Roemenië 1987

Ook in de lokale krant werd er vermeld over de reizen

IN EEN VOORMALIG OUD KLOOSTER TE CĂLUGĂRENI

In Călugăreni is veel hulp geboden en veel tot stand gebracht door een aantal personen uit de PKN gemeente in Dronten. Frits Bekkering was daarin een heel bevlogen leider. Hij nam initiatieven en stimuleerde gemeenteleden en zo kwam er gezamenlijk vanuit Dronten veel tot stand. Met zijn vrouw Diny had ik een boeiend gesprek. Zij vertelde historische dingen die niet algemeen bekend zijn. Haar verhaal hoort zeker thuis in dit jubileumnummer.

Zij vertelt: “In Călugăreni staat een klooster waar ‘zieke’ mannen woonden die niet in de maatschappij terecht kunnen”. Jonge en

Een van de bewoners draagt hier goede kleding in 1993

oude mannen, zwakzinnig en veelal ook lichamelijk gehandicapt. Het voormalig Franciscaner Klooster is een tehuis geworden, zonder waterleiding en met zeer primitieve sanitaire voorzieningen.

Door de dood van Nicolae Ceaușescu, de President van Roemenië, kon er vanaf 1989

hulp worden geboden. De hulp werd door de Nederlandse landelijke Diaconie aangepakt. Frits ging met de Arnhem groep, waaronder ook een rijsschoolhouder uit Heerde die een vrachtauto had en graag wilde helpen. Ook Terre des Hommes ondersteunde dit project.

Verandering door een geweldige ontdekking

De plaatselijke dokter had wel eens gezegd dat er water in de buurt moest zijn, maar dat het niet goed benut kon worden. Toen het Klooster nog in gebruik was hadden de monniken dat ook al

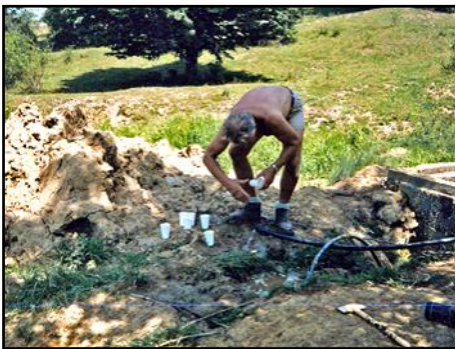
gezegd, maar niemand had er iets aan gedaan. Hetzelfde gold voor de elektriciteit, een voorziening die maar matig aanwezig was. Het zou zeer welkom zijn om waterleiding en elektriciteit in het klooster te kunnen gebruiken. Maar hoe kan je dit realiseren ??

Frits Bekkering en zijn schoonzoon Dik Bouman (bodemdeskundige) waren in Roemenië en reden met de auto in de buurt van het klooster.

Dik ziet water in de sloot en vraagt zich af 'hoe komt dat water daar? Hier is het bos groen, dan moet er water zijn'.

Hij heeft het onderzocht en er bleek water via een onderaardse stroming van de heuvels te lopen. Bij kwaliteitsonderzoek in Nederland blijkt het water uitstekend van kwaliteit te zijn. Hoger in de heuvels blijkt een bron te zijn, op bijna 5 km afstand van het mannenhuis.

Frits Bekkering en Dik Bouman zijn samen met anderen aan het werk gegaan om het water van deze bron bruikbaar te maken voor Călugăreni. Dat vergde enorm veel graafwerk, aanschaf van veel materialen zoals bv 5 km waterleidingbuizen

Frits Bekkering tapt schoon drinkwater zomer 1993

Genieten van het bronwater op een zomerdag in 1993

“Een aantal van de bewoners kon hier ook nuttig werk verrichten. Wat tegelijkertijd de apathie sterk verminderd!”

Door de ontdekking van water en heel veel praktisch werk van Frits, kon naast het voormalig klooster een kraantje worden geplaatst met vers drinkwater. In een later stadium is er natuurlijk ook een waterleidingsysteem binnen aangelegd.

Doorgaan met transporten

Er waren meer (hulp)mogelijkheden nu er water was. Was er tot nu toe nooit een hygiënisch toilet in het klooster, nu konden er closetpotten worden geplaatst.

Maar waar haal je die vandaan? Frits Bekkering heeft ze gevonden bij een sanitair bedrijf in Lemmer. Omdat ze uit de mode waren en aantal blauwe closetpotten en wasbakjes onverkoopt waren in Nederland, mocht hij ze allemaal gratis meenemen naar Roemenië.

De oude hurk wc's

De nieuwe blauwe toilet potten

Later werd het ziekenhuis van Arnhem gerenoveerd en kon het oude meubilair allemaal naar Roemenië gebracht worden, inclusief wasmachine. Er was ook een aanrecht bij zodat ook een keuken kon worden ingericht. Een grote vriezer, die bij de CAH overbodig was geworden, kon in het tehuis prima aan een tweede leven beginnen.

Allerlei hulp was nu mogelijk en werd grotendeels uitgevoerd door Frits. Alleen maar omdat er water was gevonden en via een leiding naar beneden geleid kon worden.

Anekdote:

Het toeval wil dat er door kiespijn andere hulp werd geboden. Tim Menger (HR commissie) moest in Călugăreni naar de tandarts. Hij kwam terecht bij een Hongaarse tandarts die Nederlands sprak. Naast de gebitsbehandeling van Tim werd er gesproken over de werkwijze van de tandartsen in Nederland.

Dit riep het enthousiasme op van deze tandarts in Roemenië. Hij wilde ook doorvoeren dat niet alleen rijke mensen naar de tandarts gaan, maar dat alle inwoners van zijn dorp naar de tandarts konden komen. Het gevolg was dat Tim, de tandarts én zijn vrouw promotie gingen maken om in Roemenië het belang van een onderhouden gebit te benadrukken.

Bij een volgend bezoek slapen de bezoekers uit Dronten bij het Hongaarse tandartsen echtpaar en zij horen van hen dat er een begin is gemaakt met tandartsen bezoek voor de hele bevolking. En wat helemaal TOP is het gebit van de kloosterbewoners wordt ook regelmatig nagekeken.

Lucy Knot

In 2018 ziet het klooster er goed verzorgd uit

das "Fritz Haus"

Onze reis naar Szentgerice, 1987

Het is meer dan 33 jaar geleden dat Helmich Hammer, Jenny van der Beek en ik naar een onbekend dorp in Roemenië reisden. Een dorp waarvan we wisten dat de plaatselijke predikant graag contact wilde met een kerkelijke gemeente in Nederland. Hieronder ons reisverslag, aan de hand van bewaarde notities, foto's en herinneringen.

Situatie in Roemenië, anno 1987

Eerst even iets over de omstandigheden in Roemenië. In 1987 is dit land nog in de invloedssfeer van de Sovjet Unie. Roemenië ligt voor ons nog achter het IJzeren Gordijn. Op dat moment is de communistische partij aan de macht, en met name Nicolas Ceaușescu en consorten. In Transsylvanië, het westen en midden van Roemenië wonen veel Hongaarstaligen, omdat dit gebied tot ca 1920 bij Hongarije hoorde. Er is al eeuwenlang een intensieve band tussen de Gereformeerde kerk van Hongarije en een aantal kerken in Nederland. Toen de situatie in Hongarije vanaf ca 1970 wat beter werd, kwam vanuit Hongarije het verzoek om ons meer te verbinden met de Hongaarstalige broers en zussen in Roemenië.

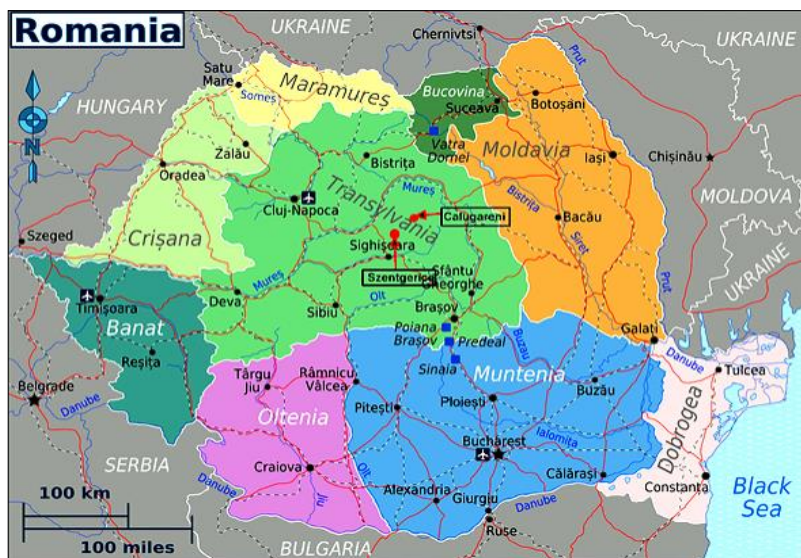
In Dronten hadden we toen een Hongarije commissie met onder meer Lo Hondius en de families Bekkering, Diederling en Sinke. In 1981 heb ik mijn eerste reis gemaakt naar dit gebied in Roemenië. Ons verste reisdoel was toen een predikant in Brasov. We brachten hen in het geheim Hongaars studiemateriaal en Hongaarstalige kinderbijbels.

Tussen 1981 en 1987 werd de situatie in Roemenië er niet beter op. Zeker de Hongaarstaligen werden steeds meer als een minderheid gediscrimineerd qua onderwijs en gezondheidszorg. Bovendien kreeg de regering van Ceaușescu steeds meer trekken van een dictatuur. De angst voor de geheime politie (de Securitate) was groot. Ik herinner me dat als we op bezoek waren bij de mensen thuis ze vaak bang waren om afgeluisterd te worden.

Ook de voedsel-, en medicijnvoorziening was in die tijd zeer zorgelijk. Daarom namen we zo mogelijk medicijnen mee, en veel pakken koffie. Dit laatste was een belangrijk betaalmiddel. Om het contact met westerlingen te ontmoedigen was het in die tijd ook verboden om bij Roemenen te overnachten. Dit betekende voor ons als buitenlanders dus slapen in een hotel, of zo mogelijk kamperen.

Hoe reisden we?

Om zo goed mogelijk als louter toerist over te komen, reisden we in 1987 met de auto plus vouwwagen. Omdat brandstof op de bon was, hadden we bij de grens hiervoor bonnen aangeschaft. De vouwwagen was voor ons praktisch want zo hadden we meer mogelijkheden om kleding, medicijnen en andere spullen, zoals ondermelkpoeder mee te nemen. Het is een grote reisafstand van ca. 2100 kilometer. Helmich en ik hebben om en om gereden. Als ik teruglees in mijn verslag heeft Jenny vooral voor het eten gezorgd. Over rolverdeling gesproken

Călugăreni en Szentgerice zijn in rood aangegeven

Tien intensieve dagen op reis

Vooraf hadden we met o.a. Diny Bekkering overlegd welke mensen wij gingen bezoeken. Jenny had dit in een soort code in haar puzzelboekje geschreven om zo veel mogelijk problemen bij de grens te voorkomen. We vertrokken in de zomer van 1987 op donderdagochtend 9 juli om ca. 5 uur en arriveerden die 1^e dag om 19.30 u op een camping bij Linz (Oostenrijk). De volgende dag reden we door Hongarije en stopten we bij een camping vlak vóór de grens van Roemenië. Tot dan waren de wegen nog prima.

Er moest in 1987 voldoende brandstof mee voor onderweg

De volgende dag, zaterdag, werd het spannend. We moesten namelijk nu de grens van Hongarije naar Roemenië passeren. Bij de grens werden we verplicht voor elke dag dat we in Roemenië waren per persoon 10 dollar te wisselen in Roemeense Lei-en. Bij de grenscontrole moesten we onze vouwwagen opzetten zodat deze ook grondig geïnspecteerd kon worden.

We hebben deze controle ervaren als een gebedsverhooring want binnen een half uur werd alles oké bevonden. Van andere bezoeken wisten we dat ook zo maar 4 of 6 uur kon duren. Ook geen opmerkingen over de meegenomen extra kleren, koffie en melkpoeder. Eenmaal op de camping

“Eén Mei” in Oradea hadden we veel bekijks. Helmich had al snel in de gaten dat veel campinggasten graag onze auto (een hagelwitte Toyota Corolla, liftback) goed wilden bekijken, inclusief onder de motorkap. Voor deze mensen was het waarschijnlijk de 1e keer in hun leven dat ze in het echt een Japanse auto zagen. Ook maakten we op deze camping kennis met Duitstalige Roemenen. In die tijd woonden nog zeker 230.000 zogeheten Sudeten Duitsers in Roemenië.

Op de zon-

dag hebben we in Oradea twee gezinnen bezocht, waaronder een gepensioneerde dominee met zeer ernstige reumaklachten. Wij kenden deze dominee van eerdere bezoeken, en voor hem hadden we medicijnen meegebracht. Bij het andere adres hoorden we dat de afgelopen winter in hun flat de temperatuur maximaal 12 graden was.

Onderweg stopten we even bij een kazerne. Al snel werden we daar door een militair weggestuurd, blijkbaar bang dat wij misschien wel Westerse spionnen zouden zijn. Aansluitend reden we door naar de camping in Cluj. Op maandag bezochten we in de buurt van Cluj twee adressen. Op alle adressen konden we spullen brengen, en troffen we mensen die zeer blij waren dat ze bezocht werden.

Szentgerice

De volgende dag, dinsdag 14 juli 1987, reden we naar Szentgerice (dit is de Hongaarse naam; de Roemeense naam van dit dorp is Galateni). In dit dorp wonen bijna alleen Hongaars sprekende mensen. Dit dorp ligt in de buurt van de stad Tirgu Mures. Niet eerder waren hier vanuit Dronten mensen geweest, dus we wisten niet wie en wat we zouden aantreffen. Omdat de weg naar Szentgerice zo slecht was, en we niet wisten waar we terecht zouden komen, spraken we af om de vouwwagen af te koppelen.

Jenny bood aan om een boek te pakken en bij de vouwwagen te blijven. Het was toen niet prettig om de vouwwagen onbeheerd achter te laten. Helmich en ik vonden het erg dapper van Jenny dat ze bij de vouwwagen bleef.

De hoofdstraat van Szentgerice (Galateni) in 1987

Achteraf waren we blij dat we de vouwwagen niet bij ons hadden, want de weg werd alleen maar slechter. De weg vlak voor Szentgerice was een soort karrenspoor waarin ganzen zwommen. Zo glibberden we Szentgerice binnen. In het dorp zagen we twee kerktorens. Bij de 2^e kerk bleek onze dominee Benjamin Rigmanyi en zijn gezin te wonen. Benjamin en zijn vrouw Magdalena waren toen ca. 30 jaar.

Ze waren heel blij met ons bezoek, en uiteraard ontkwamen wij niet aan een heerlijke maaltijd. We zouden hen enorm beledigen door niet mee te eten. Ook bij dit bezoek werden we getrakteerd op zelf gestookte palinka (een stevig drankje gebrouwen van voornamelijk pruimen en restanten van de druivenoogst).

Dominee zijn in deze dorpen op het platteland is naast bezig zijn met pastoraat ook heel praktisch je eigen groenten, fruit, druiven en aardappelen verbouwen, inclusief het hebben van een of twee vleesvarkens die in november worden geslacht. Gelukkig hadden we vooraf goede afspraken gemaakt over wie de Bob zou zijn, zodat we Jenny en de vouwwagen ook weer zonder veel moeite veilig en wel konden terugvinden.

Turda, Budapest en Arpas

De volgende dag reden we naar Turda waar we ook een predikant bezochten. Op zijn verzoek gingen we naar een nabijgelegen natuurgebied. Pas hier durfde hij met ons vrijuit te praten. Hij vertelde dat hij bezig is om een nieuw huis te laten bouwen, maar dat hij heel sterk wordt tegengewerkt en ook bijna geen bouw materiaal kan krijgen. Hij kwam bij ons over als een moedig mens.

Het was trouwens deze dagen prachtig weer, dus het was ook zeker geen straf om door dit land te mogen reizen. Op donderdag 16 juli reden we terug richting de grens, waar we weer gingen overnachten op de camping bij Oradea.

De volgende dag, vrijdag passeerden we weer de grens van Roemenië naar Hongarije. Dit ging redelijk snel (1 uur) en we zochten een camping in de buurt van de Hongaarse hoofdstad Budapest.

Nadat we de vouwwagen hadden opgezet, reden we met onze auto naar de rand van Budapest, waar we de auto parkeerden en de metro namen naar het centrum. Budapest is een mooie stad. Daar konden we bellen naar ons thuisfront in Dronten, vanuit een telefooncel. Mobieltjes moesten toen nog uitgevonden worden. Na de spannende tijd in Roemenië, was Budapest voor ons als het ware een echt ontspannend vakantie uitje. We

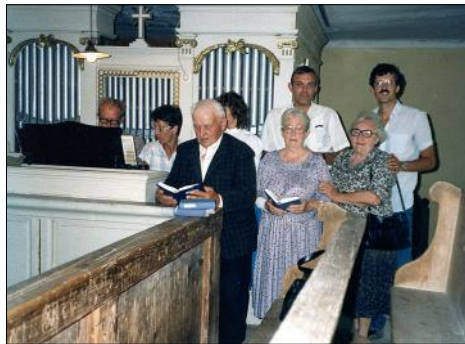

Helmich Hammer en
Jenny vd Beek in
Boedapest

trakteerden onszelf op o.a. ijs en een heerlijk diner in een mooi restaurant. Met de taxi naar de Citadel waar we bij een groots oorlogsmonument een prachtig uitzicht hadden over de Donau en de beide stadsdelen (Buda en Pest). De volgende dag, zaterdag, reden we in de middag naar Arpas (in de buurt van Győr, West-Hongarije). Hier woonde het echtpaar Mihai en Emmi Kovacs en hun dochters Csilla en Marti. De familie Kovacs was in die tijd een bekend logeeradres voor

reizigers naar of terug van Roemenië.

Het verhaal ging in die tijd dat zodra er een Nederlandse auto bij hen arriveerde hun kippen al wisten dat voor minstens 1 van hen het laatste uur had geslagen. Op zondag gingen we met hen mee naar de kerk. Mihai was hier organist. Hun dominee was toen al 73 jaar en hij had in het verleden vanwege zijn geloof een aantal jaren gevangen gezeten.

Op bezoek bij de fam. Kovacs
in Arpas (Hongarije)

Zondag, vroeg in de avond, vertrokken we naar de camping in Győr. Hier troffen we zoals gepland Rintje en Iekje Hellingwerf (en de zus en zwager van Rintje). Helmich kreeg hier onder andere een brief van Mieke en de jongens.

Maandagochtend 20 juli vertrokken we op tijd richting Oostenrijk. Na een hele dag te hebben gereden, arriveerden we in de avond bij onze camping in de buurt van Würzburg in het zuiden van Duitsland. De volgende dag, dinsdag 21 juli, vertrokken we om kwart over acht en arriveerden we klokslag vier uur in de middag in Dronten. Na tien intensieve dagen was het ook weer geweldig om veilig en wel thuis te komen; in mijn geval bij Fieke en onze 4 dochters.

Terugkijkend

Hoewel het al ruim 33 jaar geleden is, zijn er door de foto's en mijn notities nog veel herinneringen. Het was qua voedsel en medicijnen een moeilijke tijd in Oost Europa. Door onze bezoeken konden we hen bemoedigen, en ook praktische hulp geven zoals koffie, specifieke medicijnen en soms geld. Humor was voor hen ook belangrijk om de moed erin te houden. Zo noteerde ik in mijn schrift toen deze grap:

“Er werd in Roemenië iemand naar de maan gelanceerd. De kosmonaut gaf een interview en hij vertelde: ik ben over 6 dagen weer thuis. Nadat hij weer thuis was, lag er voor hem een briefje met deze tekst: ik ben naar de bakker, weet niet wanneer ik weer thuis ben”.

Terugdenkend besef ik hoe bijzonder het was om bij vaak onbekende mensen op bezoek te gaan. Je kende elkaar niet en toch voelde je een verbondenheid met deze mensen. Voor de reis dacht ik soms: het zijn allemaal foute communisten daar, het zijn onze vijanden. Eenmaal daar werd ik verrast hoe hartelijk we werden ontvangen.

Ook bijzonder om met Jenny en Helmich 10 dagen intensief op te trekken. Elkaar te steunen als we het thuisfront misten, of als het spannend was, bijvoorbeeld bij de grenspassages.

Heel mooi is het ook om te zien dat wij als PG Dronten na deze reis in de afgelopen 32 jaar een warme band met Szentgerice hebben opgebouwd.

Naast onze bezoeken aan Szentgerice zijn er ook een aantal keren vanuit Szentgerice mensen naar Dronten gekomen.

Terugblikkend ben ik dankbaar dat wij toen als drie verkenners met deze reis hieraan ons steentje hebben kunnen bijdragen.

Harry Vahl

Ria Draaisma en ds. Benjamin Rigmanyi op bezoek
in de plaatselijke basisschool, mei 2006

Jarenlange relatie tussen Dronten en Szentgerice

De relatie tussen Nederlanders en Hongaren heeft een eeuwenoude traditie. We zijn blij en dankbaar dat onze gemeente en onze familie een draadje van deze band mag zijn. De jarenlange relatie die wij hebben, betekent heel veel voor ons. Voor alles verwijst dit naar de Rijkdom van God, waar we broers en zussen zijn, onafhankelijk van de taal, allen één in het geloof in Jezus Christus. We zijn een kleine gemeente en het is bevestigend voor ons om te weten dat we leden van een grotere familie mogen zijn. In moeilijke tijden waren onze broers en zussen uit Dronten altijd naast ons, met gebed, met advies en met materiële hulp. Dit was belangrijk, niet alleen in de tijd van het communisme, maar ook tegenwoordig.

Een echte relatie bestaat altijd uit persoonlijke contacten. We zijn blij dat we niet alleen via skype elkaar ontmoeten, maar ook in de werkelijkheid. We

krijgen elk jaar een bezoek, steeds meer nieuwe gemeenteleden uit Dronten komen naar Szentgerice.

We hebben veel gemeenschappelijke projecten, de microkredieten, de walnotenbomen, het werk van de diaconie, de jeugdreizen, die voor ons als gemeente heel veel betekenen. Die projecten zijn een goede mogelijkheid voor groei en gemeenteopbouw voor allebei gemeenten. De contacten tussen de jongeren, de reizen naar Dronten zijn een apart element van onze relatie en zijn van groot belang voor de jeugd in Szentgerice. Veel jongeren zijn voor de reis naar Nederland nooit buiten de grenzen van Roemenië geweest. Bijna niemand van hen heeft tot dan in een vliegtuig gezeten. En het was echt bijzonder met de jongeren uit Dronten kennis te maken.

We bidden voor onze zustergemeente in Dronten, en we hopen dat over 50 jaar onze kinderen ook wat kunnen vertellen over de relatie tussen de twee gemeenten.

ds. Attila Batizán

Een jaar in Kampen

Toen wij van 2013-2014 één jaar in Kampen woonden, hebben we een tweede familie in Dronten ontmoet. We waren al een keer in Dronten geweest en hadden toen al contact met de H-R commissie, maar dit jaar was de liefde en zorg van jullie werkelijkheid. We voelden niet alleen de liefde van de Commissieleden maar de liefde van de hele kerkelijke gemeente uit Dronten. "In Christus verbonden" werd echt werkelijkheid en dat gaan wij nooit vergeten.

We werden vaak uitgenodigd bij familiefeesten, voor een lunch of avondeten, een dagje uit ergens in Nederland. Zo hebben we verschillende programma's meegemaakt. We waren aanwezig bij de New Wine Zomerconferentie, we hebben feesten gevierd met een sterk saamhorigheidsgevoel. Het was bijzonder dat we tweeduizend kilometer van Transsylvanië verwijderd waren, maar ons toch thuis voelden. Aan het eind van het jaar wilden onze kinderen niet naar huis. Ze hadden al vrienden en vriendinnen, konden redelijk goed Nederlands spreken en op school voelden ze zich prima. Nog steeds vragen ze af en toe, waarom zijn de scholen en is het schoolsysteem heel anders in Roemenië dan in Nederland.

We hadden een heel mooi jaar in Nederland. Ik moest veel studeren, maar ik had wel tijd voor mijn gezin, voor mezelf. We hebben veel zegen van God gekregen door de liefde en openheid van de Nederlanders.

Een verbinding tussen Hongaren en Nederlanders die eeuwenoud is en een hele mooie geschiedenis heeft, is door ons contact in dit jaar opnieuw zichtbaar en duidelijk geworden.

Ds. Attila Batizán

Eeuwenoude banden tussen Nederland en Hongarije

De 'hoofdoorzaak' van de goede contacten tussen de twee volkeren is de Reformatie en het meest Calvijn. Nederland heeft zijn onafhankelijkheid tegen de rooms katholieke Habsburgers uitgevochten. Het brandpunt van de lange strijd was de godsdienstvrijheid. Transsylvanië (Zevenburgen) nu ingelijfd bij Roemenië, trotseerde eveneens de Habsburgers voor zijn onafhankelijkheid en voor de godsdienstvrijheid. In de laatste 30 jaar van de 80-jarige oorlog hebben de Hongaren van Zevenburgen en de Nederlanders samen, aan dezelfde kant, als bondgenoten gevochten en hebben samen de vredesluiting van Westfalen in 1648 ondertekend.

Aan het einde van de 17de eeuw begon in Hongarije de Contra-Reformatie. In 1674 werden in Bratislava meer dan 300 Hongaarse gereformeerde en lutherse predikanten schuldig verklaard en vanwege hun geloof veroordeeld. 26 Van deze predikanten werden in Napels als galeislaven verkocht. Heel Europa nam aanstoot aan deze actie van de rooms katholieken. Na twee jaar slavernij, heeft de Nederlandse admiraal Michiel de Ruyter op 11 februari 1676 deze Hongaarse predikanten bevrijdt.

Hij zei: 'Ik had veel overwinningen op onze vijanden in mijn leven, maar de meest glanzende was toen ik de onschuldige dienaars van Christus bevrijd heb.'

In 1895 werd in Debrecen een monument onthuld. In 1907, bij de 300ste verjaardag van Michiel de Ruyter, heeft de regering in Nederland spectaculaire plechtigheden georganiseerd en postzegels uitgegeven.

In de Nieuwe Kerk in Amsterdam is het graf van Michiel de Ruyter te vinden. Daar is ook een Hongaars herdenkingsplekje voor hem ingericht.

Een ander gevolg van de Reformatie was dat de Hongaarse

Gereformeerde scholen vanuit Zevenburgen en Hongarije een heel goed contact hadden met de Nederlandse universiteiten. De Hongaarse scholen hebben meer dan duizend studenten naar Nederland gestuurd, die op de universiteiten van Utrecht, Leiden, Groningen, Franeker, Amsterdam, Kampen en Harderwijk studeerden. Deze studenten kregen in Nederland meestal een studiebeurs en daardoor hadden ze voorrechten. Toen bijvoorbeeld in Friesland in de 18de eeuw door materiële oorzaken veel studiebeurzen afgeschaft werden, heeft de regering uitgesproken, dat deze beslissing niet voor de Friezen en de Hongaren gold. De Hongaarse studenten in Utrecht hadden hun eigen kapel en vandaag getuigt een reliëf daarvan.

De leer van Calvijn is in Europa in drie landen echt thuis: Nederland, Zwitserland en Hongarije met Zevenburgen. Door de eeuwen heen is er een nauwe band tussen deze landen opgebouwd door de predikanten die hier gestudeerd hebben. Eeuwenlang werd de Hongaarse Bijbel in Nederland uitgegeven, veel Nederlandse gemeenten hebben Hongaarse partnergemeenten en de gemeenten van Nederland waren tijdens het communisme de enige hulp van de onderdrukte Hongaren. Deze contacten zijn ook vandaag nog levendig. Vanuit deze traditie komen ook nu nog Hongaarse studenten om hier te studeren.

*Naar een tekst van ds. Attila Batizán,
bewerkt door Gijs van Kruistum*

Hongaars gedenkmonument
voor Michiel de Ruyter
in de Nieuwe Kerk
te Amsterdam

Gezondheidscentrum

In 1987 was het eerst bezoek van enkele van onze gemeenteleden aan Galateni.

Daarna kwam er snel een hulpprogramma op gang. Een van de eerste grote projecten die tot stand kwam was de bouw van een nieuw gezondheidscentrum. Men was daar heel erg blij mee in Galateni.

Het oude centrum was aan vervanging toe

In de fundering wordt een fles champagne geplaatst

Nadat het gereed was gekomen wilde men daar als dank een symbool van Dronten bij de ingang plaatsen. Dat symbool werd natuurlijk een meerpaal: Het symbool van Dronten.

Op het moment van plaatsing van die meerpaal waren wijlen Roel de Lange en ik een week op bezoek in Galateni. In die tijd nog per auto, twee dagen heen en twee dagen terug in de auto. Wij werden uitgenodigd om de plaatsing van de meerpaal bij te wonen.

Wij herinnerden ons toen de plaatsing van een houten mast op een houten zeilschip. Als er een mast op schip geplaatst werd, werd er onder de mast een gulden gelegd.

Het ging vooral om het randschrift van die gulden.

Dat randschrift luidt : “God zij met ons”.

Roel en ik hebben toen een gulden beschikbaar

gesteld. Die gulden is toen tijdens de plaatsing

onder de meerpaal gelegd, net als bij een houten mast. Zo lang de

meerpaal blijft bestaan zal die gulden er onder liggen. Als die

meerpaal ooit verwijderd wordt zal men de gulden vinden en niet

of nauwelijks weten wat de bedoeling destijds is geweest.

Jan de Graaf

Magdalena, de vrouw van de predikant
Inspecteert de bouw

Het nieuwe gebouw, geopend oktober 1999.
Rechts vooraan de meerpaal

Microkredieten

Stage opdracht

In 1999 hebben Janneke Bakker en Egbert Harmsen, studenten van de CAH (nu Aeres Hogeschool) te Dronten een stageopdracht uitgevoerd in Szentgerice.

De aanleiding tot deze opdracht was om meer inzicht te krijgen in de leef en werk-omstandigheden van de bevolking in Szentgerice en een poging inzicht te krijgen hoe de landbouw te stimuleren.

Als start van het onderzoek werd er een enquête opgesteld die afgenomen is bij 284 gezinnen in het dorp. Hierdoor leerden de studenten de bewoners goed kennen.

Enkele uitkomsten:

93% van de gezinnen was in het bezit van vee, meestal een paar kippen en een varken. De kippen worden gevoerd met graan en mais van eigen tuin, de varkens worden gevoerd met afval van gemalen graan, tuinafval, aardappelen, ed.

Verschillende gezinnen hadden ook enkele koeien.

Het bleek dat een kwart van de ondervraagden belangstelling had om een eigen bedrijf te starten. Het belangrijkste probleem was dat men te weinig kennis had, maar vooral dat men geen financiële middelen had om dit uit te voeren.

Veel jongeren wilden het dorp verlaten omdat ze niet in de landbouw wilden werken en er verder geen werk was. In de communistische tijd moest men werken op het land uit liefde voor het vaderland. Dit was voor veel mensen een groot probleem omdat ze hun eigen land hadden moeten inleveren aan de staatsboerderij.

Nu had men weer de mogelijkheid om zelfstandig aan het werk te gaan, echter kennis, inzicht en geld ontbraken. De banken verstrekten bijna geen leningen en bovendien was de rente erg hoog. De ondernemers mentaliteit is door het communisme

onderdrukt. Men moest doen wat er werd gezegd. Zelf nadenken werd niet gewaardeerd. Ondanks deze beperkingen zijn er jongeren die een eigen bedrijf willen opzetten. Echter : “ondernemen“ is een woord dat men niet kende. Alleen hard werken was voor hen de enige optie.

De conclusie van de studenten:

Privéondernemingen en activiteiten stimuleren zal gunstig zijn voor de plaatselijke economie. Gebrek aan financiële middelen is voor veel ondernemers een grote beperking. Om een goed plan te maken is naast geld, kennis erg belangrijk. Deze kennis kan via excursies en cursussen gerealiseerd worden, echter met dien verstande dat de ondernemer in spé hier actief aan mee werkt, anders zal hulp geven weinig zin hebben.

De stage van de studenten en het rapport dat ze hebben geschreven heeft grote invloed gehad.

Naar aanleiding van dit rapport hebben leden van de H-R commissie veel gesprekken gevoerd met de bewoners van het dorp.

Microkredieten

Hier is de kiem gelegd voor het opzetten van de microkredieten. En tevens de uitnodiging aan de mensen uit Szentgerice om Dronten te bezoeken. Het eerste bezoek van jonge ondernemers was aan agrarische bedrijven in Nederland. De thuisbasis van deze studieweek was de schoolboerderij van de CAH, waar Henk Nauta hen ervaring liet opdoen met diverse werkzaamheden. Eén van deze jonge boeren uit Szentgerice was erg gemotiveerd. Net als de anderen leerde hij hoe je mais en gras inkuilt. Dat was iets wat goed bij hem aansloeg. Daardoor zag hij kans om de jaarproductie van zijn koeien in Szentgerice in enkele jaren tijd van 2000 kg per koe te verhogen naar 6000 kg per koe. Als je ziet hoe deze jonge boer nu functioneert, dan word je daar heel blij van.

Het eerste microkrediet werd in 2006 in de tuin van fam. Van Kruistum Uitgereikt aan Laszlo Lukacs. Dit geld is uitgegeven voor een varkensbedrijf.

De transacties gaan steeds in euro's

De terugbetaling van een lening krijgt onder toezien oog van penningmeester Henk Nauta altijd de volle aandacht

Wolvarken.
voor het vlees van deze dieren wordt een vrij hoge prijs betaald. Deze dieren zijn in 2016 aange-schaft met een microkrediet

Bedrijfsbezoek om te zien of de ontwikkelingen
naar wens gaan, april 2018

Helmich Hammer

Uitwisseling jongeren Dronten-Szentgerice

Vanaf 2012 zijn er enkele jongerenreizen georganiseerd met als doel elkaar beter te leren kennen en meer te horen over elkaars cultuur, geloofsbeleving en gewoontes. Om de reizen naar Szentgerice financieel mogelijk te maken zijn er op zaterdagen auto's gewassen en op zondagen na de kerkdiensten onder andere stroopwafels verkocht.

Het waren prachtige, intensieve en zinvolle weken met elkaar in Szentgerice (in oktober 2012 en 2016) en in Dronten (in augustus 2013 en 2017). Door de huisvesting bij gastgezinnen en jongeren thuis ontstond er al snel een onderlinge band en prima sfeer. Voor de gastgezinnen was communiceren soms wel wat problematisch. Het was goed te ervaren dat wij als gemeente samen sterk zijn en bij de bezoeken uit Szentgerice de handen uit de mouwen steken en heel gastvrij zijn. De gezamenlijke kerkdiensten zowel in Dronten als in Szentgerice waren bijzonder en met bekende melodieën van Hongaarse en Nederlandstalige liederen konden we onze onderlinge verbondenheid in Christus volop vieren.

Bezoek aan strand en zwemmen was voor de meeste jongeren uit Szentgerice, die nog nooit de zee hadden gezien, een bijzondere ervaring. Ook een bezoek aan Amsterdam, aan inloopcentrum De Tweede Mijl waar we sokken en ondergoed hebben afgeleverd, de rondvaart en het Rijksmuseum was bijzonder. De gezamenlijke activiteiten en korte vieringen op De Boot verdiepten de band met elkaar als Christelijke partnergemeenten en jongeren. Zo waren er nog vele andere activiteiten. Omgekeerd waren de bezoeken aan Szentgerice voor onze jongeren uit Dronten vaak een eyeopener en werden ervaren als een totaal andere wereld. Tijdens deze weken zijn dromen en verwachtingen met elkaar gedeeld en zijn er warme banden ontstaan tussen onze jongeren en de jongeren uit Szentgerice.

Gijs van Kruistum

Jeugdgroep Dronten bij het plaatsnaambord

Jongeren uit Dronten op bezoek

Een strandbezoek hoort erbij

Jeugdgroep Szentgerice eet kibbeling in Elburg

Intercultureel samenspel

Ds. Thea de Ruijter met jongeren groep op bezoek in Szentgerice

Vijfhonderd bomen planten

Dominee Attila Batizán en zijn kerkenraad hebben het initiatief genomen om in het dorp Galateni (Roemeense naam) / Szentgerice (Hongaarse naam) bomen te planten. Dit idee ontstond nav de herdenking van 500 jaar reformatie bij de Hongaren. Voor elk jaar zou 1 boom worden geplant. Dus totaal 500 bomen. De uitgewerkte plannen zijn bij de Hongarije-Roemenië commissie in Dronten neergelegd, met de vraag of zij hulp kunnen bieden om dit bomenproject mede uit te voeren en te doen slagen.

Veel Drontenaren hielpen mee, waaronder Dirk Luehof en Jan Vermeer

In totaal gaat het om het inplanten van 500 bomen, en wel 200 vruchtbomen en 300 walnootbomen. De H-R commissie wil meehelpen en zo gaat er in oktober 2017 een groep Drontenaren naar Roemenië om de walnootbomen te helpen planten.

Naast deze praktische hulp hebben gemeenteleden middels sponsoring dit initiatief ondersteund.

Eén lid van het gezelschap dat naar Roemenië vertrekt is Dirk Luehof. In het dagelijks leven fruitteeltmedewerker en boomdeskundige. Hij is meerdere keren in Hongarije geweest en heeft daar zijn vrouw Andrea Kotricz ontmoet. (Dirk en Andrea zijn lid van de Protestantse Gemeente Dronten.)

Dirk Luehof: “De vruchtbomen komen uit Nederland en zijn op transport gezet naar Roemenië, waar ze door de bevolking zijn gepoot en verzorgd.

De walnootbomen zijn door een bedrijf in Roemenië geënt en worden door de vrijwillige Drontenaren gepoot.

De walnootboomplantdag was op 30 oktober 2017”.

De dagen dat er geplant werd waren koud.

Maar, zegt Dirk: “Bomen moeten groeien en dan gaan ze vrucht dragen en kan er geoogst worden. Ze moeten dáár groeien”.

Het plan van ds. Batizán om vruchten van de walnootbomen te verkopen en er economisch profijt van te krijgen zal een paar jaar duren. Daar zal aan worden gewerkt door de bevolking.

Bij een goede verzorging zal dat resultaat opleveren.

Er zijn vier rassen walnoten gepoot.

Het algemene ras ‘Juglans Regia’ en de mannetjes- en vrouwtjesrassen ‘Jupanesti’, ‘Claudia ioana’ en ‘Geoagiu 65’.

Walnoten kennen géén bijenbestuiving maar windbestuiving.

Insecten zullen niet in de omgeving van walnootbomen zwermen. Het oogsten van walnoten wijkt af van b.v. een appeloogst.

Walnoten worden niet geplukt maar vallen van de boom wanneer ze rijp zijn, worden dan van de grond gepakt en in kistjes gedaan. Voor zowel de vruchtbomen als de walnootbomen zal de bevolking van Galateni/Szentgerice kennis en kunde van de leveranciers krijgen.

Een bord met namen van donateurs wordt geplaatst in april 2019

Om de PKN gemeente in Dronten te laten zien hoe het bomenproject mede is opgezet, is een dia-avond gehouden in kerkcentrum De Ark. Velen hebben gezien hoe een groep gemeenteleden zich hebben ingezet om in de kou de walnootbomen te poten.

Hopelijk zal de groei en de oogst ons later bereiken in een bericht of via foto's.

Van deze bomenplant in 2017 hebben Dirk en Andrea Luehof een mooie kalender gemaakt.

Wil je die zien ? Vraag hen er naar.

Lucy Knot

Galateni / Szentgerice Van 1987 tot 2020

Helmich Hammer bij
ds. Benjamin Rigmanyi
en zijn vrouw Magdalena

Nadat in 1987 Harry Vahl, Jenny van der Beek en Helmich Hammer de eerste contacten hadden gelegd met ds. Benjamin Rigmanyi en zijn vrouw Magdalena, zijn de contacten tussen Galateni (Szentgerice) en Dronten steeds warm gebleven.

Wanneer Drontenaren het dorp bezoeken, is er altijd een ongelooflijk gastvrij onthaal door heel veel bewoners.

Gelukkig kunnen onze Transsylvaanse vrienden ook af en toe een tegenbezoek brengen. Daar genieten we allemaal van.

Het is nog steeds erg mooi om te zien hoe Szentgerice zich verder ontwikkelt.

Allereerst de naam van het dorp: In het Roemeens is dat Galateni. Echter: in dit dorp wonen geen Roemenen, maar Hongaren.

Een aantal jaren na de val van het IJzeren Gordijn voelde men zich vrij genoeg om de eigen Hongaarse plaatsnaam weer in ere te herstellen. Vandaar nu: Szentgerice.

Hongaars is ook de taal die de bewoners spreken.

Na dat eerste bezoek in 1987 kwam ook hulpverlening op gang.

Aan veel zaken was een enorm tekort.

Dus konden er transporten worden georganiseerd. Kleding, medicijnen en babyvoeding waren meteen zeer welkom. Jarenlang kon kleding in de bekende bananendozen worden ingeleverd bij Salomon van der Vinne aan de Rendierweg.

Hulpgoederen worden ingeladen.
Ds. Batizán en oud voorzitter diaconie
Aad Kruithof helpen hier ook mee

In 2000 kon de vrachtauto het dorp nog niet bereiken. Bewoners kwamen met paard en wagen om bananendozen over te laden

En verder zagen we andere uitdagingen. De basisschool had nauwelijks materialen. Heel oude schoolbankjes en een krijtbord. Toilet? Naast de school was een “huisje” met een plank met en gat erin. Daaronder stond een tonnetje. Niet zo hygiënisch en erg koud tijdens de strenge winters.

Het gezondheidscentrum? Dit was gevestigd in 2 kamers van het cultuurhuis. Daarin stonden alleen een paar vrijwel lege medicijnkasten.

Het Kerkgebouw? Veel lekkage en vochtdoorslag via de muren.

Hier konden een paar zaken al snel worden opgepakt. Wat heerlijk dat de gemeenteleden in Dronten altijd maar weer klaar stonden om deze projecten financieel te ondersteunen.

Zeker na de dood van de dictator Ceaușescu werd het eenvoudiger om te helpen. En toen ging het heel hard.

Allereerst kwam er een binnen toilet op de school.

Verouderde school-tafels en stoelen uit Dronten konden in de school een nieuw plekje vinden. Ook schriften, pennen, spelletjes en poppen Van alles werd er opgestuurd.

Het gezondheidscentrum was een ander punt van aandacht.

Met de kerstacties werd er vanuit Dronten in de jaren '90 geld ingezameld voor de bouw van een medisch centrum. Oud-commissie voorzitter Helmich Hammer zette zich hier volop voor in. En in Szentgerice was domineesvrouw Magdalena een zeer gedreven kracht. Ze zei het zo: "Als er iemand een hartaanval krijgt, moeten we in ons eigen dorp toch goede hulp kunnen leveren ? "

Helaas stierf zij zelf al voor de opening al heel jong aan een hartaanval. Er kwamen plannen, bouwtekeningen, en in 1999 kon het gebouw feestelijk worden geopend, met een mooie Meerpaal naast de ingang. Zie hiervoor hoofdstuk 9: Gezondheidscentrum.

Het gezondheidscentrum is een plek waar het voor een arts en tandarts goed werken is. Nog steeds steunen we het onderhoud en de inrichting van dit gebouw.

Boerenerf

Ploegende boer

Veel van de bewoners zijn boer. Goede aardappel rassen uit Nederland, en ook zaaizaad hebben voor verbeteringen gezorgd.

De oud-commissieleden Roel de Lange en Jans Schuiling gingen regelmatig op bezoek bij dhr. Balog, de in Rusland opgeleide directeur van de landbouw coöperatie in Szentgerice.

Langzaam maar zeker veranderde de situatie in het dorp. Omdat veel zaken in Roemenië goedkoper zijn dan in Nederland kun je met een paar duizend euro al goed investeren in een bedrijf.

Daarom is er op voorstel van oud-voorzitter Helmich Hammer besloten om ondernemende dorpsbewoners financieel in de gelegenheid te stellen om een eigen bedrijfje op te zetten. Of hun huidige bedrijf wat uit te breiden. Dit om de werkgelegenheid en de toekomst van Szentgerice te verbeteren.

Daarom worden er sinds 2006 microkredieten uitgegeven. Dit zijn bedragen tot een maximum van €5000,-. Veelal gaat dat naar kleine boeren. Maar het kan ook voor een bouwbedrijfje zijn dat steiger-materiaal en bouwgereedschap wil aanschaffen. Een kleine tractor, plastic tunnels voor groenteteelt, aankoop van een paar varkens of koeien, uitbreiding van een stal, zijn wat zaken die al aangeschaft zijn door deze gelden.

En het mooiste is: deze microkredieten zijn leningen. Na een paar jaar ontvangen wij het geld terug en kunnen het weer besteden aan een nieuwe aanvraag. In bijna alle gevallen gaat het terugbetalen prima. Deze kredieten zijn beschikbaar voor alle bewoners van Szentgerice.

Gelukkig investeert de overheid ook in het dorp. De meest recente vernieuwing is het feit dat de onverharde wegen in het dorp nu geasfalteerd zijn. Een enorme verbetering tijdens regen en sneeuw periodes.

In 2019 werden de wegen in het dorp geasfalteerd

Ook zijn er natuurlijk veranderingen bij de bewoners. De eerste contacten liepen via de predikant Benjamin Rigmanyi en zijn vrouw Magdalena. Beiden zijn helaas jong overleden.

En alweer 10 jaar lang mogen we genieten van het contact en de gastvrijheid van ds. Attila Batízán en zijn vrouw Kinga.

Een hoogtepunt was in september 2015 toen op zeer feestelijke wijze na een kerkdienst met de bisschop als voorganger, in aanwezigheid van vele hoogwaardigheidsbekleders en een ruime Dronter delegatie, de nieuw gebouwde pastorie werd geopend.

In afwachting van het bezoek van de bisschop voor de opening van de nieuwe pastorie op 6 september 2015

Beide predikanten hadden en hebben een enorm stimulerende invloed op het dorp en zijn bewoners.

Interieur van de gereformeerde kerk

Ds. Attila zegent 2 catechesanten in de belijdenisdienst

Voorts vinden wij als Dronterenaren daar altijd een heel gastvrij onderdak, zoals jarenlang bij Irma en Sandor Nagy die helaas veel te vroeg zijn overleden.

Tijdens ons hele verblijf worden we uitgenodigd om bij gemeentelieden te komen eten. De lunch en het avondeten krijgen we altijd samen bij een steeds wisselend gastgezin. En die maaltijden zijn stuk voor stuk feestelijke bijeenkomsten, waar veel zorg wordt besteed aan de maaltijd en begeleidende drankjes.

Waaronder nog steeds de sterke drank palinka, die hier een glaasje “ietsie pietsie “ wordt genoemd, wanneer er Nederlanders aanwezig zijn. Want het wordt met erg gulle hand geschonken! Gastvrijheid is heel belangrijk voor Hongaren.

Feestelijke maaltijd bij een gastgezin

We zijn heel dankbaar om op deze manier nog steeds betrokken te zijn bij het leven in Szentgerice.

Het leven is daar veel minder jachtig, en de welvaart neemt ook steeds toe. Transporten worden minder belangrijk en worden met ingang van 2021 beëindigd. Microkredieten zullen nog wel populair blijven.

Maar ook het samen beleven van ons geloof.

We weten niet hoe onze contacten zich zullen ontwikkelen. Wel weten we dat we de vriendschappen willen blijven onderhouden.

Het voelt mooi om onderdeel uit te maken van deze eeuwenoude banden.

Traditioneel Hongaars tuinhek bij de pastorie.
Op de achtergrond
De gereformeerde kerk

Anneke Drok

Uitgave:

Hongarije-Roemenië Commissie
Protestantse Gemeente Dronten

www.pgdronten.nl/diaconaat/hongarije-roemenie-commissie
e-mail: hr-cie@pgdronten.nl

Protestantse Gemeente Dronten

